

מראי מקומות - חולין ס"ט

בענין חומת ירושלים, אבל לענין שאלה
דחומת העזרה, השאלה הוא אם נחשב
בבהמה ממש לענין היתר שחיטה, וכנ"ל
(אבל להרש"ש ודעימי', ב' השאלות לענין
ובשר בשדה טרפה הוא, דודאי אינו נחשב
להיות בבהמה).

(ג) **ותיבעי לך קק"ל בירושלים - פרש"י**, כגון
עובר שלמים וכו'. ע' ברעק"א דביאר דמש"כ
רש"י דמיירי דאח"כ הכניסו לעזרה, היינו
משום דאם שחטו בחוץ העזרה יהי' עובר
משום שחוטו חוץ. ומה שהוכרח רש"י לפרש
דמיירי בקדשים, היינו משום דלא הי' שאלת
הגמ' דמגו דהוי מחיצות אלו מחיצות לענין
קדשים, אז הוי מחיצות ג"כ לענין אבר
היוצא לכל בהמה שהוא, אלא רק לענין
בהמה זו לעצמה, אמרי' דכיון דהוי מחיצות
אלו מחיצות לענין שחיטתו בנוגע הא
דקדשים הוא, הוי הנמי מחיצות לענין אבר
היוצא. **וע"ע בצל"ח** דהעיר דע"כ
סוגיין אליבא דמ"ד דולדות קדשים במעי
אמן הן קדושים, דאם למ"ד בהוייתן הן
קדושים, א"כ מה לי דהוי מחיצות לענין
קדשים, הרי ולד זו חולין הוא, וא"כ ודאי לא
מהני מחיצות העזרה או מחיצות ירושלים
לדידי'.

(ד) **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרי'**
מידי נבלה - פרש"י, דכיון דכששחט סימן
ראשון הי' עדיין אבר זה בתוכו, וא"כ הי' בא
השחיטה להתירו אף באכילה, ומשיצא, אין
חתיכת סימן השני בא אלא לטהר אבר זה
מנבלה, למאי דקיי"ל כחכמים דדין אבר זה
הוי כטרפה ולא כנבלה, וא"כ השאלה הוא
אם שחיטה כזו יכול להצטרף או לא. והעיר
האתון דאורייתא (סי' ט"ז, ד"ה וע"ע), למה
אין כאן שחיטה שלמה, הרי לכאור' הוי
שחיטה על סימן ראשון ועל שחיטת שני שוין,
רק שיש איסור חדשה של טרפה שחל על
הבהמה, אבל אי"ז חסרון בעצם השחיטה.
והוכיח מכאן דאין הדבר כן, אלא שיש חסרון
מחמת השחיטה גופא, דשחיטת טרפה אינה
שחיטה כלל לענין אכילה, אלא דהתורה

(א) **בעי ר' חנניא, הוציא עובר את ידו בעזרה**
מהו - נח' האחרונים בביאור השאלה. כ'
הרש"ש (סח.) דנראה דלפי רש"י שאלת ר'
חנניא הוא רק לענין אם נחשב יוצא חוץ
למחיצתו לענין דין ובשר בשדה טרפה,
דהיינו אם יצא והחזיר, אבל ודאי אינו נחשב
בבהמה כל זמן שהוא בחוץ, ואם לא החזיר
אינו מותר בשחיטה. וזה דומה למש"כ רש"י
לעיל (סח.) לענין מקום החתך, דשייך להיות
דנחשב במחיצתו אף דאינו חשיב בבהמה,
ואין תלוי הא בהא. אולם ע' **במהר"ם** (על
רש"י ד"ה ותבעי) דמבואר דהבין דשאלת ר'
חנניא לענין שחיטה בעזרה הוא אפי' לענין
אם נחשב בבהמה ממש, דכיון דאנו מצדדים
דנחשב במחיצת האם לענין הא דובשר
בשדה טרפה, י"ל דנחשב במחיצת האם ג"כ
לענין שיהי' חשיב בבהמה.

(ב) **ותבעי לך קק"ל בירושלים - פרש"י**, כגון
עובר שלמים שהוציא ידו בירושלים
והחזירה, והכניסוה לעזרה ושחטוה,
והשאלה הוא אליבא דמ"ד יש לידה לאברים,
וכו'. ותמה **המהר"ם**, למה כאן הי' צריך
רש"י לפרש דמיירי בהחזירו ואליבא דמ"ד
יש לידה לאברים, לימא כמו דלעיל,
דהשאלה הוא לכ"ע, ודלא החזירו. וביאר
דאין שייך לומר כן, שהרי אם הוציא האבר
בתוך חומת ירושלים אבל חוץ לעזרה, הרי
אינו יכול לשוחטו שם, שהרי שחיטת קדשים
צריך להיות בעזרה דוקא. וא"כ, אם מיירי
דהוציא ידו בחוץ לחומת העזרה, ועכשיו
הכניס לחומת העזרה ואברו עדיין בחוץ, ע"כ
צריך לההיא שאלה לענין חומת העזרה,
לדעת אם נחשב בבהמה או לא, דאם אינו
נחשב בבהמה, אין נפק"מ משאלת חומת
ירושלים, דבלא"ה אינו נותר באכילה, כיון
דעכשיו אינו במחיצות. וא"כ, מהו קו' הגמ'
דהו"ל לשאול לענין חומות ירושלים, הרי
דין חומת ירושלים תלוי בשאלת חומת
העזרה. וע"ז תי' דמיירי דשוב הכניס האבר,
דמצד דין בהמה בבהמה שפיר הוי בבהמה,
וכל השאלה הוא לענין אם חל בה דין ובשר
בשדה טרפה, אבל זה רק לענין שאלת הגמ'

מעוות לא יוכל לתקון. ובביאור הדבר, כ' בקובץ **שמועות** (כ"ט) דיש חילוק יסודי בין הא דזוז"ג ובין הענין של חוששין לזרע האב. דהיינו, דהיכא דהנדון הוא מדין איסור יוצא, דכל האיסור הוא מחמת מה שיוצא מן האסור, אז הוי נדון של זה וזה גורם, דהאיסור בא מחמת הגורם, אז צריכין לדון משום הגורמים. אבל היכא דהנדון הוא שם המין למ"ד חוששין לזרע האב, אז אי"ז נדון לזוז"ג, דהא אין הנדון מחמת הגורם, אלא השאלה הוא מהו הדבר עצמו, ובזה למ"ד חוששין לזרע האב צריכין לדון שהוא אותו מין של האב. וא"כ, לענין שחיטה, אין המחייב של שחיטה בא מחמת מה שהוא בא מבהמה שחייב שחיטה, אלא מחמת מה שהוא עצמו הוי בהמה שנתחייב בשחיטה. וא"כ, למ"ד חוששין לזרע האב, כיון דהאב הוי בן פקועה, ובן פקועה אינו חייב בשחיטה, א"כ הולד הוא ג"כ חלקו בן פקועה, וכיון דחלקו ג"כ בהמה רגילה, א"כ אין בו שום עצה.

(ח) **והכי קמבעיא לן, מהו לגמוע את חלבו, וכו' -** הק' **הקהלות יעקב** (י"ח), נהי דאותו אבר אסור הוא, ואילו היתה כל הבהמה באיסור זה ה' חלבה אסור, אבל הכא הרי לכאן אין החלב מתמצה ממש מאבר זה, אלא דאבר זה הוא ג"כ גורם התהוות החלב, והרי כבר אסיקנא דכל מכח לא אמרי', דהא כל בהמה מכח דם וחלב קאתי' ושרי. וא"כ, מהו שאלת הגמ' לענין החלב, הרי כל מכח לא אמרי'. והביא **שהפלתי** (י"ד, ה') הק' כן ותי' דהיינו מדין אין מבטלין איסור לכתחלה, דע"י דלא חתך האבר היוצא, ועי"ז נתבטל החלב שנתהווה ע"י אותו אבר, א"כ הרי ע"י שלא חתך האבר הוא ביטל איסור לכתחלה. וע"ש מה שתמה הקה"י על תי' זו. והוא כ' לתרץ ע"פ מש"כ הרשב"א, דיסוד איסור אבר היוצא הוא מדין אבר מן החי, דיציאת האבר אינו גורם אלא שלא יהא אותו אבר נותר ע"י שחיטת אמו. וביאר עי"ז דהחלב, שנחשב לאבר מן הבהמה, אינו נחשב סתם לנגרם, אלא דזהו אבר שהוא חלק מן הבהמה, וכיון שבן פקועה זו, שיש לו אבר היוצא, הוי חלקה אבר מן החי וחלקה בהמה שחוטה, א"כ גם "אבר" חדש זו, דהיינו החלב (שהוא

חידש שחיטה חדשה, דשחיטת טרפה מהני לענין להפקיע דין טומאה מעליו, אבל אינו שחיטה לענין אכילה, וא"כ שפיר יש להסתפק אם יש בה צירוף. וע"ע **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (במכתב, עט:) שהביא יסוד זה מהגר"ח, והביא רא' לזה מהא דשחיטת האם טריפה לא מהני לולד, ואם איסור טרפה הוי איסור צדדי, א"כ למה לא מהני השחיטה לענין הולד. האם פרה שיש לה דין שור הנסקל אמרי' דשחיטתה לא מהני לולדה (היכא דנתעבר לאחר הגמ"ד, למ"ד זוז"ג גורם מותר והולד מותר), הרי מצד איסור צדדי אין הולד נאסר, אע"כ דאיסור טרפה אינו איסור צדדי, אלא חסרון בעצם השחיטה.

(ה) **ק"ו, אם הועיל לו סימן ראשון לסימן שני להתירו באכילה, לא יועיל לו לטהרי' מידי נבלה -** ביאר **המהר"ם** (לעיל לג.), אם אי' שיש שום סברא דמטעם שיש שום חילוק בין הסימנים אין מצטרפין, א"כ לא יצטרף ג"כ סימן ב' לסימן א' להתיר שאר העובר באכילה, אלא ודאי לא חיישינן להא דהם חלוקים, וא"כ לטהר מידי נבלה ג"כ מצטרפים.

(ו) **מהו לחוש לזרעו - פרש"י**, מהו שיאסר אבר כיוצא בו הנולד ממנו. והעיר **הרש"ש** דדברי רש"י לכאן אינם מדוייקים, דמשמע דכל השאלה הוא אם הוי רק אבר זה אסור, אבל ודאי אין כל העובר אסור, אבל בגמ' אמרי' דהשאלה הוא על כל העובר [ובאמת צ"ע מהו השאלה לפי רש"י אם רק אבר זה יהי' אסור או יהי' מותר לגמרי, מהו צדדי השאלה]. וע' **כתפארת יעקב שכ' שיש ט"ס ברש"י**, וצ"ל מהו שיאסור אבר היוצא בו הנולד ממנו, דהיינו שיאסור האבר היוצא כל הולד שיוצא ממנו.

(ז) **בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא, הולד אין לו תקנה -** כ' **בחי' הר"ן**, ואפי' למ"ד זה וזה גורם מותר, מ"מ הולד אין לו תקנה, דכי אמרי' דזה וזה גורם מותר, היינו היכא דאיכא חד גורם דאיסורא וחד גורם דהתירא, אבל היכא דתרווייהו דהתירא נינהו, אלא שזה טעון שחיטה וזה אינו טעון, משום זוז"ג לא אמרי' דלשתרי בלא שחיטה, אלא כיון דמצד אביו אינו צריך ומצד אמו צריך, הרי זה

הקדושה מתחלת עד שיצא רובו, וא"כ הכל תלוי בזמן שיצא רובו, וכיון שאז הי' דרך רחם, שפיר הוי קדוש (אבל העיר השחיטת חולין על מהלך זה, דהא מבואר בפרש"י דצריך שיהי' גם שליש האחרון יוצא דרך רחם לפי רבה, ולפי ביאר החזון איש לכאן' אי"צ לזה, דהכל תלוי בשעת לידת הרוב, וצ"ע).

ביאר שהוא כמו ציר הבהמה), הוי חלק אבר מן החי וחלק שחוטה. וא"כ שפיר מיבעיא לן דכיון דאבר מן החי זה של הבהמה לית לי' תקנתא ע"י שחיטה, א"כ י"ל דהוי אבר מן החי זה שהוא החלב ג"כ אסור, כיון דאבר מן החי של האבר היוצא אינו יכול להיות ניתר ע"י שחיטה.

(ט) מהו לגמוע את חלבו, וכו' - הק' הרשב"א, מאי קמבעיא לי', הרי כיון שהחלב נמשך מכל האיברים, ואבר זה שבבהמה אסור כטרפה, א"כ כמו חלב דטרפה אסור, ה"ה כאן שצריך להיות אסור. ותי' די"ל דחלב זה אין בו איסור מצד עצמו כטרפה, אלא מחמת שאין לו סימנין להתירו בהן ע"י שחיטה, דכיון דנשחט הבהמה, הרי הבשר של הבן פקועה כאילו מונח בדיקולא והאבר שיצא הוא לבדו נשאר חי. וא"כ, שפיר י"ל דאין חילוק בין חלב זה לשאר חלב הבא מבהמה שכולו חי, או דלמא כאן גרע, דהתם חיותו עומדת ליתקן, אבל כאן אין שייך לתקן איסור חיותו ע"י שחיטה.

(י) יצא רובו - פרש"י, כאחת וחתכו. והק' הרמב"ן, היאך חתכו, הרי הוא מטיל מום בקדשים, ותי' דמיירי שיצא מת.

(יא) ר' הוא אמר קדוש, קסבר למפרע קדוש - כ' המהרש"א בדעת רש"י דמה דאמרי' למפרע הוא קדוש, ואסור להטיל בו מום, היינו דוקא באותו חלק היוצא, אבל מה שנשאר בפנים לא קדוש למפרע, ומותר להטיל בו מום.

(יב) ואזדו לטעמייהו, דאתמר, יצא שליש דרך דופן וכו' - ויש לע', מה ענין זה לאם קדוש הוא למפרע או לא, הרי י"ל אף בר' הונא דאמר למפרע הוא קדוש, דכיון דסכ"ס יצא רובו דרך רחם, קדוש הוא. וכן לרבה דמכאן ולהבא הוא קדוש, י"ל דכיון דכשיצא רובו הי' דרך רחם, א"כ שפיר הוי קדוש. וביאר החזון איש (יו"ד רי"ד לסוגיין) דלר' הונא דקדוש למפרע, היינו דמתחלת מצות בכור למפרע, וא"כ בדין הוא דבעינן דרך רחם גם מתחלת הלידה, ואם רוב לידתו מתחלה הוי דרך דופן, א"כ אינו קדוש. משא"כ לרבה, דרך מכאן ולהבא הוא קדוש, א"כ אין